כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויחי ■ י"ג טבת ה'תשע"ז ■ 11.01.2017 ■ גליון מס' 410

תפוצה לכל קהילות ישראל

דרך ארץ שקדמה לתורה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

במסכת ברכות (כח ב) מספרת לנו הגמרא: "כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו" ובקשו ממנו: "למדנו אורחות חיים ונזכה בהם לחיי העולם הבא". ומבאר הראי"ה קוק (עין אי"ה שם פ"ב אות לב) שבקשת התלמידים היתה שילמדו אותם איך אפשר להיות מחוברים לחיים המעשיים, אורחות שהם בתוך החיים, ובאמצעותם 'ונזכה בהם' להגיע לחיי העולם הבא. ורבי אליעזר בתשובתו מלמדם כמה דברים ובהם: "מנעו בנכם מן ההגיון והושיבום בין ברכי תלמידי חכמים - ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא". מה תשובה לבקשתם יש בדבריו של רבי אליעזר? מבאר הראי"ה: שמה שאמר להם: "מנעו בניכם מן ההגיון", כוונתו היא שלא יעסיקו את שכלם של הדור הצעיר בטל ילדותם בענינים מופשטים שאין לחיי היום־יום עסק בהם, כמו מה שאחורי הטבע וכיוצא בזה, אלא תתנו להם מזון רוחני שיש בו גם המחשה במראה עינים, כמו עניני ההלכות המעשיות ודרכי המידות הישרות לפי פשוטן ורוב עניני התורה המעשית. ואחד הדרכים להשיג את זה הוא: "והושיבום בין ברכי תלמידי חכמים", שהברכיים של תלמידי החכמים מציינות את התנהגות המעשית של התלמיד חכם בפועל בעניניו הארציים, כדי שהבנים יראו את התלמידי חכמים איך הם מתנהלים בחייהם המעשיים בהדרכה שכלית במידה ובמשקל, ואיך הם נותנים עת וזמן לכל חפץ. אבל אומר רבי אליעזר לתלמידיו אל תדחקו את הבנים הקטנים להיות אצל תלמידי חכמים בשעה שהם עסוקים בהתרגשות נפש עצומה בדברי מושכלות גבוהים כאשר הם נערכים לפעמים בשאיפתם אל הטוב ואור ה' יתברך, כי במפגש כזה עם תלמידי החכמים לא יוכלו הבנים הקטנים במדרגתם ההתחלתית לקנות מזה דרך טובה שיוכלו לחקות אותה במידה הממוצעת המתאימה לכלל בני האדם, על כן תדאגו להושיב את הבנים בנערותם ללמוד מתלמידי החכמים דווקא את העניינים הטפלים, שעומדים בתחתית המדרגה, ודווקא הנהגת תלמידי חכמים בחייהם המעשיים הם שנותנים לשוהים במחיצתם אומץ וחיזוק לדרכי הטוב הגבוהים, בבחינת 'גדול שימושה יותר מלימודה'. ובשביל כך, כלומר על ידי כך, תזכו לחיי העולם הבא, אף אם לפי הדמיון נראה הדבר כאילו בכך הוא מתרחק מהאושר הרוחני, אבל באמת דווקא הדרך הזו היא המקרבת אותו בדרך ה', שממנה יזכה לחיי העולם הבא.

גם ספר בראשית מושיב אותנו "בין ברכי תלמידי חכמים", והוא בבחינת דרך ארץ שקדמה לתורה. שהוא מראה לנו איך אבותינו נהגו בחיי המעשה שלהם. בפתיחתו לספרו 'אהבת חסד' מוכיח "החפץ־חיים" כי אין לך פרשה בספר בראשית שאין בה מעשה חסד: פרשת בראשית - הכנסת כלה, כמו שדרשו חז"ל: "מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה לאדם הראשון". פרשת נח - כיבוד אב, בה בני נח מחפים על קלון אביהם. פרשת לך לך - הצלתו של לוט ע"י אברהם למרות שלוט גרם זאת לעצמו כשהלך לגור בסדום, אעפ"כ התחסד אברהם עמו. פרשת וירא - כולה מלאה חסד: ביקור חולים, הכנסת אורחים, בקשת אברהם על סדום, ומכאן לומדים שצריך כל אדם להטיב לבני אדם בכל מה שיוכל. פרשת חיי שרה - הספד על שרה וקבורתה וחסד רבקה לאליעזר. פרשת ויצא - נדר יעקב לתת מעשר כספים. פרשת וישלח - קבורת דבורה מינקת רבקה וקבורת רחל. פרשת וישב - ניסיונות ההצלה של ראובן ויהודה ואי הלבנת הפנים של תמר. פרשת מקץ - לתת לאורחים צדה לדרך כאשר נהג יוסף עם אחיו. פרשת ויגש - חסד יוסף לאוכלוסיה המצרית שכלכל אותם על אף שיכול היה לקנותם לעבדים. פרשת ויחי - כיבוד אב של יוסף ליעקב: "אנכי אעשה כדברך", וכן ביקור חולים, או תמיכת יוסף באחיו: "אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם", והשכנת שלום בין האחים: "אנא שא נא פשע אחיך". ועל הפעולות הארציות הללו אמרו: "מעשה אבות סימן לבנים", והם הם המזכים את האדם לחיי העולם הבא.

■

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

ברכת הבנים בליל שבת
בפרשתנו פרשת ויחי (בראשית מ"ח, כ') כתוב: ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה....
המשך בעמי 2

שוויית חורף
לאחרונה קניתי סוודר, עליו מודפסות מספר אותיות באנגלית המרכיבות את שם ה'מותג'. האם ישנה בעיה לרכוס ולפתוח סוודר זה בשבת?...
המשך בעמי 3

סיפור לשבת
בזכות שלושה ריקודים
מצבו הכלכלי של רבי שבתי כורך ספרים, מתושבי אפטא, לא היה מהמשופרים, בלשון המעטה. הגם שרבי שבתי ואשתו היו חשוכי בנים...

ריקוד הישועה
רבי מנחם מנדל מרימנוב דבוק היה בלב ונפש ברבו ומורו, קדוש ישראל, רבי אלימלך מליז'נסק. פעמים רבות היה עושה את דרכו מרימנוב הרחוקה עד לליז'נסק...
המשך בעמי 4

שביבים

- חלומות: לא תמיד שווא ידברו
- על כינויים פוגעניים
- עוגן חליפי
- סגולה בדוקה להינצל משריפות
- מתאחדים בארץ האבות

המשך בעמי 5

ברכת הבנים בליל שבת

/ הרה״ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט״א

בפרשתנו פרשת ויחי (בראשית מ״ח, כ׳) כתוב: ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה.

בקובץ מבקשי תורה, גליון כ״ז (אייר תשס״ב, עמודים נ״ו-נ״ז), כתב העורך הג״ר שלום אליעזר רוטר שליט״א, וז״ל, הנה בסידורים (אחר תפילת ליל שבת) מובא שכאשר מברכים את הבנות, אומרים ״ישימך אלוקים כשרה רבקה רחל ולאה״. והנה את עצם המנהג לברך את הבנות, הביאו בספר מעבר יבק, וז״ל: וצורך גבוה הוא לברך האדם בניו בשבת, ואם יש לו בת, גם היא יברכנה, ובפרט בליל שבת. והמשכיל יבין מעצמו כי כנים דברינו. ע״כ.

ברם, על הנוסח שאומרים ״כשרה רבקה רחל ולאה״ העיר לי בזה הרה״ג ר׳ משה פרישמן שליט״א, דלכאורה גם את הבנות היה ראוי לברך ולומר ״ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה״. דהנה כשיעקב אבינו ע״ה בירך ״בך יברך ישראל ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה״ כתב רש״י וז״ל: ״הבא לברך את בניו יברכם בברכתם, ויאמר איש לבנו: ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה״. עכ״ל. הרי לנו שהבא לברך את בניו יאמר: ״כאפרים וכמנשה״. ואם כן צריך בירור היכן המקור לנוסח המודפס בסידורים ״כשרה רבקה רחל ולאה״.

וראיתי שבסידור יעב״ץ ובסידור הגר״א שהו״ל הגרנ״ה הלוי זצ״ל, לא הביאו הנוסח של ״כשרה רבקה רחל ולאה״ והביאו רק הנוסח של ״כאפרים וכמנשה״.

וכשהצעתי הערה זו לפני רבנו מרן שליט״א [הכוונה למרן הגרי״ש אלישיב זיע״א], השיב לי, שרש״י מדבר רק על הבא לברך את בניו הזכרים, והוא מדויק ממה שנקט רש״י וכתב ״בניו״, ואם היה הכוונה גם למברך את בנותיו, היה לו לרש״י לכתוב ״בניו ובנותיו״. עכ״ל.

מצינו הלשון ״בנים״ על זכרים ונקבות

ובקובץ מבקשי תורה, גליון ל״א (אלול תשס״ב, עמוד שע״ז), הוסיף הג״ר יוסף יצחק פרלמן שליט״א, [על דברי הגרי״ש אלישיב זיע״א, הנ״ל], וז״ל: הנה אף שמצינו בנים על זכרים ונקבות, בעיקר קאי רק על הזכרים. ועיין במאירי (סוף קידושין) על הא דאיתא שם אי אפשר לעולם בלא זכרים ונקבות, אוי לו למי שבניו נקבות, דכתב, וז״ל: ואע״פ שפשוטו של דבר כן הוא, יש להוסיף בפירושו שבניו נקבות, שהזכרים פחותים וחסירים, ואשרי מי שבניו זכרים שנמצא בהם השלמות המכוון וכו׳, עכ״ל. הרי שמילת בנים בעיקר קאי על הזכרים.

ובפשוטו נראה דברכת הנקבות נלמדת מסוף מגילת רות (ד׳, י״א) דכתיב ״יתן ה׳ את האשה הבאה אל ביתך, כרחל וכלאה״ וגו׳ והוסיפו גם שרה ורבקה כדי לכלול כל ד׳ אימהות. וכעין זה מצינו בקול אליהו להגר״א על שמואל (א׳ א׳ ט״ו) ׳אשה קשת רוח אנכי׳ ופירש רש״י בדפוסים ישנים ״כשרה״, וביאר הגר״א דרצונו לומר כשרה שהיתה גם כן עקרה כמוני, ואני מתפללת על בנים כמותה. וכתב שם דבמדרש הוסיפו יותר ביאור כשרה רבקה רחל, שכולן היו עקרות, והתפללה כמותן, ומזה עוד ראיה שלבנות מזכירין האימהות בברכתן. עכ״ל.

מנין לקוח הנוסח של ברכת הבנות

והנה שאלתי פעם למרן הגר״ח קניבסקי שליט״א, בזה הלשון: בליל שבת מברכים גם הבנות, ישימך אלוקים כשרה רבקה רחל ולאה. ע״כ. ולכאורה מנין לקוח נוסח זה, דהרי בתורה רק כתיב ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה (בראשית מ״ח, כ׳)? והשיב לי, בתורה קאי אזכרים. עכ״ל. והגאון האדיר רבי מאיר מאזוז שליט״א, ראש ישיבת כסא רחמים, כתב לי שאף שלא נזכר בתורה לברך הבנות, מכל מקום מברכים אותן כדי שלא לקפחם, ואם לא היה כתוב בתורה כאפרים וכמנשה, היינו מברכים לבן ישימך אלוקים כאברהם יצחק ויעקב. עכ״ד.

ומצאתי בשו״ת רבבות אפרים, להגאון רבי אפרים גירנבלט זצ״ל, (ח״ו עמוד קס״ט) שהביא בשם הרה״ג ר׳ ברוך פורטין שליט״א, שכתב וז״ל, ובבנים מברכים ישימך וכו׳, כאפרים וכמנשה, ובבנות כשרה רבקה רחל ולאה, ומדוע לא בבנות והנשים של אפרים ומנשה, ואם מברכים משם האימהות, מדוע לא מברכים משם האבות. עכ״ל.

ואולי יש ליישב בס״ד, שכיון שבתורה נזכר ״בך יברך ישראל לאמור ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה״, ופרש״י, הבא לברך את בניו יברכם בברכתם, ויאמר איש לבנו: ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה. עכ״ל. ולכך מברכים ״כאפרים ומנשה״, אבל בבנות דלא כתוב, אז מברכים ״כשרה רבקה רחל ולאה״, ואם לא היה כתוב בתורה שיברכו על שם ״אפרים ומנשה״, היו מברכים ״כאברהם יצחק ויעקב״. אולם יקשה למה בתורה לא הוזכר שיברכו ״כאברהם יצחק ויעקב״, אלא ״כאפרים ומנשה״?

ונראה לתרץ בס״ד ע״פ מה שכתב האור החיים הקדוש שם, וז״ל: ויברכם ביום ההוא לאמור וגו׳, פירוש: בירך אותם כל כך ברכות, עד גדר שאין ברכה למעלה ממנה, עד שהכל אומרים בך ראוי לברך ישראל. עכ״ל. ולפי זה אתי שפיר שכיון שהשפיע יעקב עליהם כל כך הרבה ברכות עד גדר שאין למעלה ממנה, ולכך מברכים הבנים ״כאפרים ומנשה״.

עוד נראה לתרץ בס״ד ע״פ מה שכתוב בספרים, שהמעלה הגדולה אצל מנשה הבכור שלא קינא באפרים שקטן ממנו, כשיעקב הקדים אפרים לפניו. ולפי זה י״ל שלכן מברכים דייקא ״כאפרים וכמנשה״, ולא מברכים כאברהם יצחק ויעקב, כי זה ברכה מאד חשובה, שלא

יקנא איש באחיו, כמו מנשה שלא קינא באפרים, ואז ניצלים מכל מיני מחלוקת ולשון הרע, ועין הרע, וכו'.

עוד נראה לתרץ בס"ד ע"פ מה שכתוב בספרים, שהמעלה של "מנשה ואפרים" שכתוב (בראשית מ"ח, ה'): "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", וביאור הכתוב שאע"פ שיש ירידת הדורות, אולם "אפרים ומנשה" אפילו שהיו דור אחר השבטים, נשארו באותו דרגה כמו "ראובן ושמעון". ולפי זה אתי שפיר שמברכים דייקא "כאפרים וכמנשה", ולא מברכים כאברהם יצחק ויעקב, כי מברכים מיוחד על זה שלא יפלו בירידת הדורות, כמו "אפרים ומנשה" שנשארו באותו דרגה של הדור שלפניהם, שהרי זה ברכה חשובה מאד לברך הבנים שלא יפלו בירידת הדורות, חלילה וחס, וידוע ממרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א שאמר שבזמנינו כל חצי שנה יש ירידת הדורות, ה' ישמרנו לנו ולצאצאנו מעתה ועד עולם אכי"ר.

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל אלימלך זבירין, אשקלון: לאחרונה התעוררה אצלי שאלה מעניינת בעקבות סוודר (קפוצ'ון בלע"ז) שקניתי. על הסוודר מודפסות מספר אותיות באנגלית המרכיבות את שם ה'מותג' של הסוודר.

לסוודר ישנו רוכסן וכאשר רוכסים את הרוכסן הרי שמחברים את האותיות ביחד ונוצרת המילה, וכאשר מורידים את הסוודר ופותחים את הרוכסן המילה מתפרקת. יש לציין כי אחת האותיות מודפסת חציה בצד זה וחציה בצד זה, ורכיסת הרוכסן מרכיבה לא רק את המילה אלא גם את האות (האות האמצעית)

האם ישנה בעיה לרכוס ולפתוח סוודר זה בשבת?

תשובה: כבר דנו הפוסקים בשאלה דומה אודות פתיחת וסגירת ספר שאותיות כתובות על צדדי דפיו, שיש מהפוסקים שאסרו פתיחה וסגירה של ספר כזה, ויש שהתירו[א].

סברות ההיתר שנאמרו בנידון זה הם:

א) אין כאן יצירת אותיות ושבירתם אלא רק ריחוק וקירוב של חלקי האות זה מזה[ב].

ב) כשם שדלת מותר לפתחה ולסוגרה בשבת ואין בזה משום בנין וסתירה, כך גם יהיה מותר לסגור ולפתוח ספר כזה[ג].

ג) פסיק רישא באיסור דרבנן מאחר והכתיבה אינה מתקיימת[ד].

והנה בנידון דידן נראה לענ"ד שיש שתי סברות נוספות להקל וכדלהלן:

א) חלק מהאחרונים תמהו על סברת ההיתר המוזכרת לעיל באות ב', מה פשר ההשוואה לדלת שמותר לפתחה ולסוגרה ומה השייכות לספר שכתובות עליו אותיות, ומשום כך החמירו בנידון זה, ונראה שיש לבאר סברא זו שהנה יש פעולות בשבת שאף על פי שיש בעשייתם דמיון וקשר ברור לאחת ממלאכות שבת מכל מקום פעולות אלו מותרות מאחר ואין 'שם מלאכה' עליהם, ולדוגמא פתיחת הדלת שיוצרת חלל ופתח בבניין, וסגירת הדלת היא הוספה על הבניין וסתימת הפתח, ומכל מקום מותר לעשות כן בשבת כי מאחר והדבר עשוי לכך והדלת מחוברת אל הבניין בציר, לא רואים זאת כבנייה וסתירה אלא כפתיחה וסגירה. ועוד דוגמא לדבר ממלאכת 'תופר' שכידוע חיבור חלקי בגד זה לזה בשבת אסור משום 'תופר' ובכל זאת מותר לרכוס כפתורי חולצה בשבת ולרכוס רוכסן של סוודר בשבת ולא אסרו זאת משום 'תופר', והוא הטעם שאמרנו לעיל שמאחר והדבר עשוי לכך והכפתורים מחוברים אל החולצה לא רואים זאת כמלאכה. וזו כוונת סברת ההיתר לעיל אות ב' שגם ספר שכתובות עליו אותיות ומחוברות אליו לא רואים את פתיחתו וסגירתו כמחיקה וכתיבה. אמנם היד נטויה לדחות ולומר שאין שום חיבור בין האותיות לבין הספר, שמדוע שיהיו כתובת אותיות על צדדי דפי הספר, ומכיוון שבדרך כלל פתיחת ספר לא טומנת בחובה מחיקת אותיות, אין לראות את פתיחת הספר שכתובות עליו אותיות כפתיחה גרידא, אלא גם כמחיקה[ה], משא"כ בדלת המחוברת אל הבניין מאחר ויש קשר ברור בין הדלת לבניין אין רואים זאת כמלאכה, וה"ה באשר לחיבור חלקי החולצה על ידי כפתורים, יש קשר ברור בין הכפתורים לבין החולצה ולכן מאחר והדבר עשוי לכך לא רואים זאת כתפירה. אולם בנידון דידן שמדובר על סוודר שמודפסות עליו אותיות ה'מותג' מאחר והדבר כל כך נפוץ היום שמדפיסים על האריג אותיות שונות וכדומה, כן ניתן לראות את הקשר בין האותיות לבין הסוודר, ולכן כשם שאין בפתיחת הסוודר וסגירתו משום מלאכת 'תופר' כך גם אין בזה משום מלאכת 'כותב ומוחק', ודו"ק בסברא זו כי עדינה היא[ו].

ב) בנידון דפי הספר בדרך כלל פתיחת וסגירת הספר גורמת למחיקה וכתיבה של מספר אותיות, אמנם בנידון דידן לפי מה שאני מבין פתיחת ורכיסת הרוכסן גורמת לכתיבה או מחיקה של אות אחת, והנה כבר כתבו חלק מהאחרונים להקל יותר בהרחקת אותיות זו מזו מאשר בשבירת האות עצמה, אך בנידון דידן שיש רק אות ש'נשברת' עם פתיחת הרוכסן הרי זה 'חצי שיעור' מאחר ואין חיוב במלאכת כותב אלא בב' אותיות.

ג) עוד יש לצרף שיטת הראשונים הנוקטת שאין איסור תורה בכתיבת כתב שאינו כתב עברי[ז].

אולם מאידך גיסא נראה שפעמים נידון זה חמור יותר מנידון הספר מאחר ובספר אכן אין כוונתו אלא על פתיחת וסגירת הספר ואין לו (בדרך כלל) תועלת מכתיבות האותיות ומחיקתם, מה שאין כן בסוודר נשוא שאלתנו שפעמים יש לאדם עניין ותועלת מיצירת האות והמילה כי זה חלק מהדוגמא של הסוודר, וכל מקרה לגופו כי ישנם אנשים שאין דעתם על זה ואין להם תועלת מזה[ח].

והנה לענ"ד נראה שמאחר שגם לגבי נידון דפי הספר כבר כתב המשנה ברורה שהמנהג להקל, אלא שכתב שנכון להחמיר להשתמש בספר אחר אם יש לו, בנידון דידן שהוא קיל טפי על פי הסברא המובאת לעיל באות א' יש להקל יותר גם אם יש לו סוודר אחר - והנלענ"ד כתבתי.

א - הלבוש בסימן ש"מ כתב שחוששני לזה מחטאת, והט"ז חלק עליו וכתב שהפריד על מדותיו והוי חולין בעזרה, וכן הרמ"א בשו"ת סימן קי"ט התיר, אולם המג"א החמיר, והמ"ב בסימן ש"מ ס"ק י"ז כתב שהמנהג להקל ונכון להחמיר אם יש לו ספר אחר, והחזו"א סימן ס"א אות א' כתב שראוי להחמיר.
ב - שו"ת רמ"א סימן קי"ט וט"ז סימן ש"מ ס"ק ב'.
ג - פרישה על הטור סימן ש"מ ומשנה ברורה שם (וי"ע אם גם כוונת הרמ"א בתשובה להיתר זה)
ד - חזו"א שם.
ה - דומיא למה שכתב החזו"א או"ח סימן ס"א אות א' לדחות סברת הט"ז שמתיר לאכול עוגה שכתובות עליה אותיות בשבת כי זה דרך אכילה, וע"ז כתב החזו"א שדווקא מלאכות כמו טוחן ובורר שקשורות לפעולת האכילה יש לומר עליהם 'דרך אכילה' משא"כ מלאכת 'כותב ומוחק' שאינן חייבות לבוא בהכרח ביחד עם האכילה, אין להתיר אותם משום סברת 'דרך אכילה' ודו"ק.
ו - ואה"נ אם תיווצר רגילות מאת המדפיסים להדפיס על צדדי הדפים מספר אותיות כגון שם הספר או שם ההוצאת ספרים וכדומה, יהיה יותר מקום להתיר זאת עפ"י סברא זו. אך לעת עתה אין רגילות לעשות כך מלבד ילדי בית הספר שנהנים לרשום רישומים שונים על צדדי דפי הספר...
ז - עיין ברמ"א בסימן ש"ו סעיף י"א ובמשנה ברורה שם ס"ק מ"ז.
ח - ועדיין יש לצרף בזה סברת הרשב"א המפורסמת לגבי פסיק רישא ודו"ק.

סיפור לשבת

בזכות שלושה ריקודים

מצבו הכלכלי של רבי שבתי כורך ספרים, מתושבי אפטא, לא היה מהמשופרים, בלשון המעטה. הגם שרבי שבתי ואשתו היו חשוכי בנים, ולא היו להם פיות רבים להאכיל, מכל מקום היו עניים מרודים, בצריף הקטן בו התגוררו, זעקה הדלות מכל פינה. ימים רבים העבירו בני הזוג ללא ארוחה הגונה, אך אותו יום שישי, היה קשה במיוחד עבור רבי שבתי ורעייתו. במשך כל השבוע כמעט ולא נזדמנה לרבי שבתי עבודה כלשהי, וגם אם היה רוצה לקמץ ולחסוך עבור השבת המתקרבת - פשוט לא היה לו מהיכן. ברם, אמונת בני הזוג בה' שיספק להם צרכיהם, חזקה הייתה מן הדלות. וכמו כן, עז היה רצונם שלא להזדקק לבריות, כמאמר רבותינו (שבת קיח.) "עשה שבתך חול ואל תזדקק לבריות". רבי שבתי חשש, שאשתו לא תעמוד בניסיון, אולם אשת החיל הבטיחה לו נאמנה, כי לא תבקש צדקה ולא תזדקק לבריות. בעיצומו של יום השישי, שלחה אותו מהבית לבית המדרש כדי ללמוד ולקרוא שיר השירים. השבת פרשה כנפיה, ותפילת ערבית הסתיימה בבית הכנסת. רבי שבתי יצא החוצה, התבונן בכוכבים הנוצצים בשמיים, וגרש בכוח את העצבות מליבו. הוא תקע ידיו באבנטו, וצעד לביתו, כשהוא מכין עצמו לראות את אשתו יושבת בחשיכה, ליד שולחן בלתי ערוך. וע"כ מה רבה הייתה תדהמתו כאשר נכחו בקע אור גדול מחלונות הצריף. הוא פתח בחשש את הדלת וכמעט שהתעלף. השולחן היה ערוך בכל מיני מטעמים, נרות גדולים דלקו על המגש הישן, וניחוחות ערבים אפפו את הצריף הזקן. בבת אחת הבין הכל. "האומנם?" סנט ברעייתו בקול נכאים, "האם לא עמדת בניסיון, וביקשת צדקה מהבריות?" "לא ולא, אישי היקר" ענתה האשה וקולה התרונן. היא שלפה מהארון מעיל ישן והסבירה: "לאחר שהלכת לבית הכנסת, ניקיתי את הבית והתפללתי לה' שישלח לנו ישועתו. והנה נתקלתי במעיל הישן, שאליו נתפרו שלושה כפתורי כסף. פרמתי את החוטים, ורצתי עם הכפתורים אל הצורף, שם קיבלתי תמורתם סכום הגון, שהספיק לי כדי לערוך את השבת בשפע גדול". רבי שבתי עצם את עיניו באושר. חיוך התפשט על פניו, ודמעות גיל זלגו מעיניו. "ברוך הוא וברוך שמו, כי לא עזבנו ולא יעזבנו". באותו ליל שבת, היה שרוי רבי שבתי בשמחה רבתי. כה עצום היה אושרו, עד שאחר כל מנה שהוגשה אל השולחן, קם ממקומו ופצח בריקוד עליז. ידיו נשואות אל על, עיניו עצומות, ושפתותיו דובבות דברי שבח ותהילה ליושב במרומים. שלוש פעמים רקד כך רבי שבתי, לכבודו יתברך. ובאותו ליל שבת, במז'יבוז' הרחוקה, ישב הבעש"ט אל שולחנו, ראשו אחוז שרעפים ופניו להבים. ובה בשעה שרבי שבתי רקד בצריפו, העלה הבעש"ט חיוך על פניו. שלושה ריקודים, ושלושה חיוכים. ויהי הדבר לפלא בעיני התלמידים. "מדוע שחק רבנו?" ההינו כמה מהם לחקור לאחר הסעודה, והבעש"ט הבטיח: "במוצאי שבת תזכו לראות". ואכן, במוצאי שבת הורה הבעל שם טוב, והסוסים נרתמו אל העגלה. התלמידים תפסו את מקומותיהם, ואלכסי העגלון הדהיר הסוסים אל העיר אפטא. העגלה נעצרה ליד הצריף הדל, והבעש"ט והתלמידים נכנסו פנימה. היה זה צריפו של רבי שבתי כורך ספרים. בעל הבית ההמום לא הבין במה זכה לביקור המלכותי, אולם הבעש"ט לא התמהמה. "ספר לנו מה ארע בליל שבת", דחק. בתחילה נרתע רבי שבתי. הוא חשש כי עשה דבר מה שלא כהוגן. אולם לבסוף נכנע וסיפר על הכל, על המצוקה ועל הישועה, ועל שלושת הריקודים סביב השולחן. "דע לך" זהרו פניו של הבעל שם סוב, "כי שלושת הריקודים שלך בהם הודית לקב"ה, עשו רעש גדול בשמיים. מלאכי מעלה ושרפי קודש ירדו אל הצריף ושמחו עמך, סביב השולחן". "ועתה" המשיך הבעש"ט, "הרשות נתונה בידך לבחור, בבן זכר או בעושר מופלג". "למה לנו עשירות, אם לא נותיר יורש אחרינו?" השיבו רבי שבתי ואשתו פה אחד, והבעל שם טוב בירכם בבן זכר, למועד הזה בשנה הבאה. "בן זה יאיר את העולם בתורתו וקדושתו" התנבא הבעל שם טוב, "ואנא, מבקש אני, כי תודיעוני על לידתו ותזמינוני לשמש כסנדק". שנה חלפה, אשתו של רבי שבתי ילדה, והבעש"ט ישב כסנדק בברית המילה של התינוק אשר נקרא "ישראל", כשמו של הבעש"ט. וכדברי הבעש"ט, כן היה. ישראלק'ה הקטן גדל והאיר את העולם בתורתו, ולימים נודע כמגיד הקדוש, רבי ישראל מקוז'ניץ. ריקוד ההודאה של רבי שבתי משך ישועה מופלאה מהשמיים. לא ישועה פרטית ואישית, אלא ישועה כללית לכלל ישראל לדורותיו.

המשך בעמוד הבא...

ריקוד הישועה

רבי מנחם מנדל מרימנוב דבוק היה בלב ונפש ברבו ומורו, קדוש ישראל, רבי אלימלך מליז'נסק. פעמים רבות היה עושה את דרכו מרימנוב הרחוקה עד לליז'נסק, והיה שואף שם מלא חופניים קדושה וטהרה, ברם, הפרוטה לא הייתה מצויה בכיסו של רבי מנחם מנדל, ולפיכך הנסיעה לליז'נסק לא הייתה קלה עבורו כלל ועיקר. הוא נזקק למסירות רבה כדי להגיע לעירו של רבו. באחת הפעמים לא הצליח רבי מנחם מנדל לקבץ פרוטה לפרוטה, ולפניו לא נותרה אלא הברירה הפחות נעימה, להשכיר את עצמו כשולית עגלון, ולעשות כך את הדרך לליז'נסק. שולית עגלון? מאי משמע? ובכן, כאשר העגלונים היו עושים בדרכים ימים ולילות, וכאשר היו נכנסים לאכסניה כל שהיא כדי לאכול, לשתות ולפוש, היו זקוקים לעזרתו של מאן דהו שישמור על הסוסים, יאכיל אותם ויטפל בהם. זה היה תפקידו של השוליה. הלה היה מקבל על עצמו את כל הטיפול בסוסים, תמורת הזכות להצטרף לנסיעה. באותה עת שבה הצטרף רבי מנחם מנדל אל העגלה כשוליה, שלט החורף ברמה. השלג כיסה את הארץ והקור היה עז. בלילה, כאשר נכנס העגלון לאכסניה שעל אם הדרך, מצא עצמו רבי מנחם מנדל בחוץ, רעב וצמא, בחברתם של הסוסים. בגדים קרועים לגופו, והוא מתמודד עם הקור הנורא. רבי מנחם מנדל הרגיש שהוא הולך וקופא לאיטו. הוא ידע נאמנה, כי אם לא יעשה דבר מה כדי לחמם את גופו, לא יזכה לראות את אור הבוקר. בלית ברירה החל מקפץ על מקומו כדי להזרים את הדם בעורקיו. אבל רגע, חשב לעצמו רבי מנחם מנדל, אם כבר הנני קופץ ומפזז, מדוע שלא ארקוד בשמחה? ואם כבר הנני רוקד בשמחה, מדוע שלא אנצל זאת כדי להודות לאבא שבשמים? ורבי מנחם מנדל קפץ ורקד, פיזז וכרכר, חיוך שפוך על פניו ומזמורי הודאה על שפתיו. "מה הנך עושה?" שאל אחד מתושבי הסביבה, יהודי גם הוא, שמראה העני המרקד באישון לילה על מרבד השלג הלבן, עורר תימהונו. "אהה, אני מודה להקב"ה" השיב רבי מנחם מנדל תוך כדי ריקוד. "להודות? על מה בדיוק?" לא הבין הזר. "ובכן" חדל רבי מנחם מנדל מהריקוד הסוער, והחל מסביר בנחת. "יש אנשים שאינם מסוגלים לרקוד, משום שהם חולים. יש אנשים, שאינם חשים רעב, משום שהם חולים ותאבונם פג. אני ב"ה בריא לחלוטין. את הרעב אני מרגיש היטב, 'וגם לרקוד כדבעי אני מסוגל...'". דמעות עמדו בעיני ההלך. הוא היה משופע בממון, ורעב וצמא לא היו מנת חלקו. תמימות רבי מנחם מנדל ריגשה אותו עד עמקי נשמתו. הוא דאג בו במקום לנער מקומי שיחליף את רבי מנחם מנדל בתפקיד השוליה, ואת רבי מנחם מנדל הכניס אחר כבוד לביתו. הוא האכילו והשקהו, הלבישו בבגדים חמים, וציידו בדמי נסיעה ביד רחבה, ורק אח"כ שלחו לליז'נסק בתופים ובמחולות. את כוחה האדיר של ההודאה חווה רבי מנחם מנדל על בשרו. הנה, הוא הודה לבוראו בעודו רעב וצמא עייף ויגע, ובכוחה של ההודאה - נמשכה לו ישועה שלימה ותמה.

(דרך עץ החיים / הרב חנניה צ'ולק, יו"ר "עזר מציון")

שביבים / שאול שיף

חלומות: לא תמיד שווא ידברו

גם בדורנו קורה שאנשים חולמים חלומות אמתיים. סיפר הרב שלמה וולבה זצ"ל [מחשובי המשגיחים בדור האחרון. שימש כמשגיח בישיבת באר יעקב וישיבת גבעת שאול אותן הקים]: לפני שבוע בא אלי יהודי והתאונן שהוא חולם חלומות אמתיים, הוא חולם על פלוני, ולמחרת שומע שההוא מת. היה ידוע, כי המשגיח רבי ירוחם ממיר ז"ל, היה מספר לעתים לתלמידיו על חלומותיו, וכולם התקהלו סביבו לשמוע, ואז ביטל את העניין ואמר שזה שום דבר. אבל פעם סיפר שחלם שיהיה חולה ושרופא אחד ירפא אותו, ואכן כך היה, שלאחר מכן חלה, ושום רופא באותה עיר לא הצליח לרפאו, עד שלבסוף שלח להביא את אותו רופא שחלם עליו, ועל ידו נתרפא. וכן כשרבי נפתלי טרופ זצ"ל נפטר, והודיעו למשגיח ז"ל, אמר: "אה דאס איז דאס" (אה- זהו זה). כשאלוהו למה מתכוון, ענה שבלילה הקודם ראה ספר תורה קרוע, וידע שמשהו אירע. ההסבר בזה הוא, ככתוב בספרים הקדושים, שמי שחושב כל הזמן מחשבות אמתיות, גם חלומותיו אמתיים.

על כינויים פוגעניים

להלן מכתב שראה אור בשבועון "איש לרעהו" [פרשת ויגש]:

כותב העורך הרב נפתלי וינברג שליט"א:

בשונה משאר הסיפורים שמגיעים, ואשר מתארים מאורעות משמחים ומרגיני לב, הפעם מתייחס הכותב למשהו הפוך. לא

היינו מצטטים אותו אלמלא סברנו שיש בכוח הציבור לשנות את המצב לטובה. הלוואי שיהיה לנו חלק בזה והיה זה שכרנו.

❊

וללשון המכתב: "...מזה כשלושים שנה שאני לומד במקום חשוב, וזוכה לשמוע בכל יום פעמים רבות את המילה הכל כך פוגעת "פרענק" או לחילופין "תימני"... "אני שומע זאת גם מאנשים נכבדים ומלמדים. במשך שנים ארוכות זה שבר אותי והפריע לי בעלייה הרוחנית - בראותי אנשים נכבדים מתבטאים כך עשרות פעמים... אני חושב שזה ביטוי הרבה יותר חמור מג'ינג'י שאודותיו עוד ניתן להתווכח: הרי יש אנשים שאוהבים את הצבע הזה! ואחרים סתם מתכוונים לצחוק. אז אם הג'ינג'י נפגע מזה - שלא בצדק. במקרה שלנו תחושת הפגיעה צודקת. כי כשאומרים לאדם - עם כל הגעשמאק - "יא פרענק", הרי באים להמעיט מערכו ומערך כל משפחתו, לומר שהוא והם סוג ב'!

"ביותר כואב לראות שילדים קטנים למדו את הנוהג הזה מהורים חשובים, עד כדי כך שילד קטן יכול לכנות אותי המבוגר בכינוי זה!

"רבותי, אלפים סובלים מפגיעה זו, ושלא יספרו לכם סיפורים שלא נפגעים מזה - די בכך שכוונת הפוגע לפגוע... לדאבוננו השתרשה כזו תאווה להשתמש בכינוי הזה - ומי יודע אם לא זה מה שמעכב את הגאולה- - -"

ומגיב העורך:

ואם תאמר: מה אפשר לעשות? או: מה מוטל עלינו לעשות? הנה תוכנית פעולה בשלושה שלבים:

א) ראש לכל יש להקפיד לדבר בבית בלשון נקיה. שיהיה ברור: קשה לדרוש מילד ששומע בבית כינויי גנאי להימנע מכך!

ב) לקבוע לימוד יומי בחוברת 'אדני הבית', ולהפנים ברצינות את תכניו.

ג) לפעול ללא שום ויתורים ופשרות שבמוסדות החינוך של ילדיכם ישלבו את חוברות הלימוד בעניינים שבין אדם לחברו, בתוך וחלק קבוע ממערכת הלימודים, ולא דבר שניתן לוותר או לסרב בו. כשחז"ל קבעו ש"דרך ארץ קדמה לתורה" ובפרט שהדור ירוד בתחום שבין אדם לחברו, הרי שזה דבר שצריך ללמוד מכיתה א'. בל נשכח שהמוסדות מעוניינים לרצות את ציבור ההורים היקר, וכאשר תגיע דרישה זו מצד ההורים אינמוסד שיסרב לכך.

כאשר רבבות ילדי ישראל ילמדו את הנושאים הללו בקביעות,כל אחד מהם יחשוב פעמיים לפני שתמלט מפיו מילת גנאי על יהודי, ובזמן קצר כל החברה תשתנה לגמרי. אלה שלושת הדברים שיש לעשות, אבל דבר אחד אל תעשו: אל תתעלמו מכאבם של יהודים רבים, אל תתנו לעצמכם מנוח עד שבכוחות משותפים נצליח לחולל מהפכה ברוכה בעניינים שבין אדם לחברו! מי שמחפש זכויות יש זכויות, יש כאן הרבה מה לתקן. הכנסת החוברות למוסדות הלימוד, זה רק התחלה.נא לכתוב כתבים למקבלי ההחלטות במערכת החינוכית כדוגמת שר החינוך נפתלי בנט, ואף לנציגי הציבור החרדי בממשלה, ר' מאיר פרוש, ר' משה גפני, ר' אריה דרעי, ר' אורי מקלב, ר' ישראל אייכלר, ור' מנחם מוזס. המטרה היא שכל מוסד יסודי בנים או בנות, דתי ואפילו שלא דתיים חייבים ללמוד את הנושא במערכת.

(מתוך השבועון "איש לרעהו" / מכון אהבת אמת, המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת)

עוגן חליפי

לפני כיובל שנים היה תלמיד בישיבת פוניבז' שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, את עולמו מצא בתנועת נוער דתית בפעילות ובהדרכה, הישיבה דרשה התמסרות מלאה ללימוד. הבחור סירב ומצא את עצמו מחוץ לכתליה. הוא נרשם לישיבה אחרת אבל גם בהיותו שם המשיך בפעילות באותה תנועת נוער דתית והגיע לעימות עם הנהלת הישיבה, שאף היא דרשה ממנו במפגיע לעזוב את כל הקשרים החיצוניים ולהתעסק בלימוד התורה בלבד. חברו שחשש לגורלו אם יסולק גם מהישיבה הזאת, נועץ במרן החזון איש זלה"ה וביקש את רשותו להביא אליו את הבחור כדי שהחזו"א ישוחח עמו. הרשות נתנה והחבר שכנע את הבחור להגיע לפגישה עם החזו"א, האיר לו החזון איש פנים ושאלו מה לומדים עתה בישיבה. בקושי ידע הלה באיזו מסכת עוסקים בישיבה. שכן, ראשו ורובו היה באותה תנועת נוער ובזמן הנותר שנשאר היה עסוק במלחמה עם הנהלת הישיבה. החזון איש התייחס לכך בסלחנות והחל חוזר בפניו במתיקות עצומה על דברי הגמרא ושיטת התוספות, והיו הדברים מאירים ושמחים. לפתע הפתיעם החזו"א בשאלה עצומה על דברי התוספות הם ניסו ליישבה אך ללא הצלחה, חייך החזו"א ואמר: לא נורא, חזרו לישיבה, תחשבו בעניין, שאלו את רבותיכם ועיינו בספרים ושובו אלי כשתשובה בפיכם. נפרד מהם החזו"א בברכת הצלחה והם פנו לישיבה, מיד כאשר הגיעו, סב החבר על עקביו הוא חזר אל החזו"א ושאלו בתמיהה הרי לא הבאתיו כדי לדבר בלימוד. ענה החזון איש במשפט מכונן, אי אפשר לקחת עוגן מהאדם בלי לתת לו משהו חילופי. אם מוצא הוא את עולמו בתנועת הנוער וינתקוהו ממנה, גם אם ישמע ויציית, יקבל ויסכים, ייפול לדכדוך ולשיממון. לא זו הדרך. יש לנתב את הלהט שלו לעשות, לנתב את האש לעשותה אש של מזבח. אם יקנה טעם בלימוד, אם הלימוד יאתגר אותו יוכל אכן לוותר על פעילותו שם מתוך הבנה והסכמה. מיותר לציין שהעצה הועילה וכיום מכהן אותו בחור כראש ישיבה.

בישיבת חדרה קיבלו אז בחורים מכל היישובים כשרבים מהם אף תפילין לא הניחו. שאל מרן הגה"צ רבי מאיר חדש את הגה"צ רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל: איך כביסה מלוכלכת יוצאת כה נקייה, אמר להם: כאן מכבסים בדמעות וביזע, כאשר האדם מכתת עצמו לטובת תלמידיו כאשר אינו נותן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו. כאשר תלמידיו הם בניו והצלחתם היא משאת נפשו כאשר מכתת הוא עצמו עבורם זוכה שתהא השלהבת עולה מאליה ומקרינה גם לסביבותיה.

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעל לב אליהו, היה מספר שהכיר יהודי חופשי שהיה חדור אהבה עזה לתורה ולומדיה, כשהתעניין אצלו מאין צמחה לו אהבה שכזו ומה מקורה, גילה היהודי את מקור הדברים וזה סיפורו. בצעירותו נסע לראדין על מנת להתקבל כתלמיד בישיבתו של החפץ חיים, את הבחינה עבר בקלות והנהלת הישיבה מצאה בו כלי מוכשר בידיעת התורה, אלא שבסופו של דבר לא נתקבל לישיבה מצאו בו דעות נפסדות והוא קיבל צו ופקודה לעזוב את הישיבה ללא שהות.

"כבר איחרתי את הרכבת האחרונה היוצאת מראדין, אנא, ירשוני לעשות את הלילה בישיבה ומחר אעזוב את העיר", התחנן הבחור. "אין לך מקום בישיבה", באה התשובה. "אבל היכן אלין הלילה?" שאל הבחור את החפץ חיים, כאן התגלתה מידת אהבת ישראל של גאון ישראל האיש החפץ חיים. "בדירתי יש עליית גג, תוכל לשכב שם ללינת לילה" אמר. והוא, החפץ חיים בעצמו, הכין לאורחו

מיטה נוחה והלה נשכב ונרדם. ויהי בחצי הלילה והדלת נפתחה בלאט ומתוך החשיכה מבחין האורח כי החפץ חיים שהיה זקן בא בימים נכנס אל החדר לבדוק את מידת הקור בחדר, משהרגיש כי האוויר קריר, פשט את מעילו בו היה עטוף וכיסה את הבחור הישן. סיים האיש בקול נרגש וחנוק מדמעות את סיפורו לרבי אליהו ואמר: המעיל ההוא - מחמם אותי עד היום הזה.

(הרב משה פוליאס - מן המים שתיתיהו / מתוך ליקוטים וסיפורים נפלאים)

סגולה בדוקה להינצל משריפות

לברך ברכת המזון בכוונה מתוך הכתב, וכמו שמובא במשנה ברורה, זו סגולה בדוקה להינצל משריפות. וכך מסופר ב"אמונה שלמה" (על התורה ענייני השקפה ומוסר משולבים בסיפורי השגחה ואמונה על סדר פרשיות השבוע מלוקטים ע"י רבי צבי נקר):

בעיר וילנא, בתקופה שחי בה הרב הקדוש, רבי משה איווער זצ"ל שהיה מגדולי וילנא, אירעו אסונות לקהילה היהודית, שריפות רבות פקדו את העיר וגרמו לנזקי גוף וממון, כולם ידעו כי אין זה אלא חרון אף ה' אשר גורם למידת הדין להשתולל ברחובות.

הגאון הקדוש רבי משה איווער זצ"ל, כינס את כל בני העיר לאסיפה דחופה, היה זה בתקופה שר' משה חש כי הגיע קיצו ובני העיר באו לשמוע את דברי הצדיק.

דממה השתררה בקהל כשרבי משה התחיל את דבריו: רבותי קהל קדוש! שריפות רבות פוקדות את עירנו לאחרונה וגורמות לאסונות רבים, מן השמים תובעים מאתנו דבר מה, על כן אני מבטיח ברשות בית דין של מעלה! שכל מי שיקבל על עצמו לברך ברכת המזון מתוך הכתב לא ישלוט בו חרון האף ולא תבוא יותר שריפה אל ביתו, ובמילים אלו סיים את דרשתו הקצרה.

הקהל הרב נדהם מהבטחת הרב, וכל הקהל קבלו על עצמם לברך ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב. היה רק אדם אחד שלא האמין, והעז להשמיע השגתו: 'וכי על ידי שאני אברך מתוך סידור תיעצר השריפה'?! והנה דבר פלא! מאותו יום פסקו השריפות והשלוה והמנוחה חזרו לגבולן. לאחר מספר ימים נפטר הרב אל בית עולמו וכל הקהילה ליוותה אותו בדרכו האחרונה בצער וכאב רב, עברו להם ימי השבעה... והנה נשמעה זעקה רבה: שריפה אדירה פרצה בעיר, שכמוה לא ראו זמן רב. בתים רבים עלו באש וממון רב אבד מן העולם, לאחר שהצליחו לכבות את השריפה בדקו ומצאו כי אף בית של יהודי לא נשרף!! רק בתי גויים בעיר נשרפו, מלבד בית יהודי אחד שאירע בו נס גדול, היה זה ביתו של היהודי שלא קיבל על עצמו לברך ברכת המזון כבקשת הרב. האש העזה עדיין בערה והתקרבה במהירות לביתו ואיימה לכלותו. אשתו הצדקת קראה לו, וזעקה בפניו: מהר ורוץ אל קברו של ר' משה זצ"ל ותקבל על עצמך שמהיום והלאה תקפיד לברך ברכת המזון מתוך הכתב. הלה מפחד האש האימתנית המתקרבת לביתו, אץ רץ בכל כוחו לבית העלמין והשתטח על הקבר בבכיות כשהוא מקבל על עצמו את עצת הרב לברך ברכת המזון מתוך סידור, והנה פלא האש הגדולה שכבר הגיעה אל דלתו של אותו יהודי נעצרה וכבתה מאליה באורח נס.

מתאחדים בארץ האבות

/ הרב תומר אנגלסמן

ספר בראשית לא היה יכול להסתיים אחרת, אלא במצב שבו האחים מאוחדים כולם חרף כל המחלוקות שהיו. אנו רואים שמתחילת האנושות האחווה בין האחים לא מצליחה, וכך נאמר במדרש:

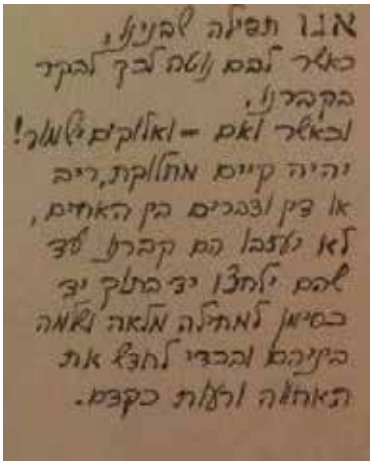
"אתה מוצא, כל האחים שונאים זה לזה. קין שונא להבל, ישמעאל שונא ליצחק, עשו שונא ליעקב, ואפילו שבטים שונאים ליוסף".

אך בסיום ספר בראשית האחים מאוחדים בחיבוקים ודמעות ומתחרטים על המחלוקות. יעקב אבינו שרוצה לשמר את האחדות עד כמה שניתן, קורא לבניו לפני מותו ואומר: "האספו ואגידה לכם... הקבצו ושמעו..."

בכוחו של האבא לאחד את בניו כמו שאמרו השבטים ליוסף, ולפי רש"י נצנצה בהם רוח הקודש לכלול גם אותו כשאמרו: "כלנו בני איש אחד נחנו".

קראתי שהיה מקובל אצל זקני ירושלים שכאשר רצו להשכין בה שלום ולא נמצאה הדרך לכך וגם התפילה לא הספיקה: "הפורס סוכת שלום... ועל ירושלים", הורה בזמנו הרב שמואל סלנט, לצאת מירושלים וללכת לחברון ושם בזכות ישני חברון יגיעו לשלום! וכך נהגו חכמי ירושלים טרם שמינו את הראי"ה קוק לרב, כאשר דנו כיצד להשכין שלום בעיר.

מצאתי שסבי זכרונו לברכה השאיר צוואה רוחנית לבניו ובתוכה כתב: "וכאשר ואם - ואלוקים ישמור! יהיה קיים מחלוקת, ריב או דין ודברים בין האחים, לא יעזבו הם קברון עד שהם יחלצו יד בתוך יד בסימן למחילה מלאה ושלמה ביניהם ובכדי לחדש את האחווה והרעות כקדם"

כאשר אנו זוכים לגור בארץ ישראל, ארץ אבותינו, יש לנו מקור מחייה לחיות יחד באחדות!

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il